

seculari. Benedict. in cap. Raymur. verbo. & uxorem nomine Adclafiam, decis. 2. n. 169. Pacian. consil. 166. num. 120. Rot. decis. 2. 15. p. 2. nonisima. vbi sufficit fama priuilegij vaga & incerta. Rip. in cap. 2. num. penult. ad fi. de iud. plurimos pro hac doctrina citat Carolus de Grassis in tractat. de effectib. cleric. effect. u. 1. à n. 381. cum seqq. & supra.

Et idem quod fama, operatur probatio, Principem habere alia maiora, seu aequalia

- 133 priuilegia, super Ecclesiis, tunc enim cum immemoriali præsumitur talem consuetudinem legitimo initio esse, vel fuisse introductam, Benedict. vbi supra decis. n. 117. versiculo ex quibus resultat. Roland. à Vall. consil. 23. in fi. lib. 2. late prosequitur Sese in d. epistol. num. 112. & cum in sacra Catholica maiestate Hispaniarum Rege concurrant tot, tantaque alia priuilegia, prout est vt Prælati ante Episcopatum, & prælatiarum possessionem, iurent Regi fidelitatem, de quo supra; item vt possint præsentare omnes Episcopatus, ac beneficia consistorialia, seu monasteria virorum, quæ sunt Pontificis dignitati, & eius consistorio reseruata, de quo latius infra 3. p. cap. 10. per totum. & alia immemorialia, & de priuilegio percipiendi tertiam partem decimarum nonnullorum beneficiorum, quod tertias diximus, lib. 1. tit. 2. lib. 9. recopil. Lassar. de gabel. cap. 19. n. 36. Suar. allegatio 28. Puteus decis. 3. 19. lib. 3. de quo per Ceuall. in contra commun. quest. 82. 2. à n. 70. ergo nihil mirum vt præsumatur iusto principio fuisse introductam.

Et insuper, quoniam cum isthæc cognitio extrajudicialis per viam violentiæ sit recepta, & inducitur per tam longum usum, actiud, & passiuè vniuersaliter per clericos, &

- 137 Prælatos Ecclesiæ, ac laicos; dicitur consuetudo mixta, clericorum, & laicorum, quæ magnam vim habent, etiam in rebus, & negotiis Ecclesiasticis, vt per text. insignem in cap. cum venissent. ibi, Legi regni inmittentes de eo qui mit. in poss. & ibi Ab. num. 3. text. in cap. cum causa, de re iud. vbi Ab. num. 4. Feli. in cap. Ecclesia sanctæ Mariæ num. 81. versiculo secundus casus, de constituto. Rochus de Curte in c. sectio. 8. num. 65. de consuetud. Couar. practi. quest. c. 31. num. 5. & Decius in c. ad nostram, n. 3. de probatio. Sese in epist. ad Regem n. 111. latissimè Ioan. Garc. de nobilit. gl. 9. à num. 35. & in simili mixta consuetudine clericorum, & laicorum, idem tenet Barbof. in l. Titia, num. 33. versiculo præterea, ff. solut. matrimo. qui loquuntur in acquirenda iurisdictione: ergo à fortiori dicendum est de hac cognitione extrajudiciali per viam violentiæ, vbi nulla inest iurisdictione, sed nuda, & absoluta potestas Principis, quantum est neces-

saria duntaxat ad tollendam violentiam, maxime cum sit utilis Ecclesiæ, imò quod plus est, hæc consuetudo originaliter fuit introducta ab Ecclesiasticis personis, quæ versantur in iudiciis Ecclesiasticis, pro quorum vexatione, & oppressione habent recursum ad Regem, pro quibus vterius facit questio, quam disputat Marc. Anton. Genuenf. in tract. de Ecclesi. seu prax. Eccles. q. 669. qua post alios resoluit, quòd quando consuetudo fuit primitiua, seu inducitur clericorum, 138 & laicorum, dicitur mixta, quæ absque dubio ligat clericos, vt latius per eam post Anton. de Butr. Imol. Feli. & Picum latissimè comprobatur post plurimos Carolus de Grassis de effectib. cleric. effect. u. 2. à n. 201. fol. 346.

Maximè quoniam in hac immemoriali consuetudine concurrunt Romani Pontificis scientia, non solum tacita, & præsumpta, sed etiam expressa. Præsumpta, quoniam huius cognitionis per viam violentiæ consicij sunt omnes Nuntij sedis Apostolicæ, qui in Curia Regis Christianissimi, & prædecessorum residere solent, quibus notissimum esse nemo dubitabit, cum causæ coram eo vertentes in dies per hanc viam violentiæ protrahantur ad suum Regium Senatium, ad quem recurrit oppressi, in quo vim fieri declaratur, deferri, & reponi iubetur, & insuper Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque Ecclesiasticis prælati, totius Hispaniæ, eadem ratione, hæc cognitio per viam recursum plusquam notissima, & manifesta est absque contradictione, & vlla repugnantia, & ab eis ad eisdem Nuntios quotidie, & frequenter interponuntur appellationes, ad quos transportantur acta, quibus decreta Regij recursum per viam violentiæ inserta sunt, & sic vtroque modo seire debent Nuntij hæc Regiam protectionem, vt in similibus terminis, iuribus, & Doctoribus hoc probat Narbona, de appellat. à Vica. Archi. 2. p. fundam. 5. n. 13.

Vnde sequitur, quòd in præscriptione contra Principem, & Summum Pontificem, scientia officialium sufficiat ad illius præiudicium, Bal. in l. si publicanus. §. si. num. 2. ff. de publica. Aymon. de antiquit. tempor. 4. p. absolutiss. num. 23. Balb. de prescrip. 2. p. 5. q. 3. sub num. 8. Tiraq. de nobilit. c. 14. num. 3. Couar. in regul. possessor. 2. p. in initio, n. 8. versiculo tertio, circa fi. Nicol. Garc. de benef. 5. p. c. 5. num. 136. Rota Romana, in vna Reatina beneficij decisio. 166. & decis. 600. num. 5. p. 1. diuers. & iterum tenuisse Rotam, in vna Mediolanens. præminens. 15. Decemb. 1589. coram Bual. firmat Nicol. Gar. vbi proximè, & ex Alexand. Decio, & aliis tenet Cardin. Tusc. præf. concl. litera C, conc. 196. n. 39. Ioan. Narbon. in tract. de appell. Vicarij ad cons. Archi. Tolet. 2. p. fundam. 5.

fundam. 5. num. 10. qui loquitur de præscriptione contra Romanam sedem in casu difficili, quod fundamentum elegans est, quod nulli Doctorum huius cognitionis iustificationem tractantes attingunt.

- 141 Et inducitur hæc sedis Apostolicæ scientia, quia multi fuerunt Summi Pontifices ex Hispaniarum Regni oriundi, vt de Damaso I. Alexand. VI. Benedict. XIII. Calixto III. Ioanne XXII. qui tam salubrem usum, & laudabilem consuetudinem sciebant, prout testatur Cæned. in q. Cano. 45. num. 2. 7. ad fin. qui hæc scire præsumendum est, cum ex hoc Regno orti essent, & tamen illud tolerarunt, hoc enim ita notabile non præsumitur Summos Pontifices ignorasse, argumento text. in cap. cum illorum de senten. excomm. maxime quoniam cum omni iure naturali, diuino, tot Pontificum decretis, conformitate, & declaratione concordant, quæ omnia Pontificem non censetur ignorasse, qui omnia iura in serinio pectoris sui censeatur habere, & 1. de constitutio. lib. 6.

- 142 Et hanc consuetudinem, ac salubrem recursum ad Regem pro defensione naturali ad tollendam violentiam, vt Iudex Ecclesiasticus deferat, & reponat attentata, & violentiam factam, pluribus Rotæ Romanæ decisionibus approbatum esse reperimus, & testatur eleganter videndum Lancelo. de attentat. 2. part. cap. 4. lite pendente, limi. 1. num. 36. cum seqq. vt in vna coram Prospero, vt est decisio in recollectis per Achil. de Grass. decisio. 3. 4. attentare noluerunt, sub titulo de attentat. quam etiam refert Mandef. in tractat. de commiss. in 14. formul. commissio. attent. in verbo reuocandi quest. 4. dummodo in huiusmodi recursum ad Regem modus defensionis non excedatur, vt resolutum fuit in vna Cesar-Augustana iuris eligendi coram Domino Oradino 7. Februarij 1571. secundum quam resolutionem fuit deinde idem tenum in alia Verfellenf. iactationis Parochianis de Aldea coram Paleoto sub die 27. Iunii 1561. vt est in recollectis per eundem Paleotum, decis. 372. incipit diuinum erat; testatur Lancelo. vbi proximè num. 38. & pluries etiam semper hanc consuetudinem, & recursum ad Regem per viam violentiæ, & extrajudicialis defensionis amplexam esse per Rotam, & Curiam Romanam testatur doctissimus Sese in tractat. de inhibito. Magistrat. iustitiæ Aragonum cap. 8. §. 3. num. 171. cum sequentibus. vbi ad litteram refert sequentes decisiones.

- 143 Et in primis ita decisum fuisse in vna Tarraconens. Villa de Reus. 7. Decembr. 1592. coram R. P. D. Seraphino in hæc verba: Fuit per Dominos consilium possessio Salgado de protect. Reg. Tom. I.

nem captam per Dominum Archiepiscopum non fuisse attentatam, quia Archiepiscopus habebat facultatem illam capiendi propria autoritate, sibi concessam in breui confirmationis. Vnde licet vrbanius agendo fuerit aditus Iudex secularis pro assistentia, non tamen hoc fecit, quin voluerit vti facultate sibi competenti. Parisius consil. vlt. lib. 4. Achil. decis. vlt. de attentat. per doctrinam Bar. in l. 2. numer. 26. C. de pignor. Ruin. consil. 252. numero 10. lib. 4. Socin. consil. 82. numer. 8. lib. 5. Decius in l. vlt. numer. 5. Cod. de pactis. Zuchar. in l. 1. numer. 49. eodem titulo. & vniuersitas non possidebat, vnde cessat doctrina allegata in contrarium. Bart. in l. creditores Cod. de pignor. Nec obstat inhibito Rotalis, cum data fuit iuxta formam commissionis, quæ habet clausulam sine præiudicio executionis literarum Apostolicarum, Put. decis. 323. lib. 3. cum aliis allegatis per Modernos, Perus. de attentat. post inhibito. in 3. limit. Nec obstat quòd hæc clausula sit restituta, ita vt non impediatur exequutores Apostolicos, quia non ideo censetur ablata facultas capiendi propria autoritate, cum exequutio literarum Apostolicarum sit simpliciter reseruata, vltra quod possessio ita potest sustineri, tanquam data ab exequutoribus Apostolicis, quia à Domino Amerino exequutor deputato in literis fuit expeditus processus fulminatus, directus omnibus, & singulis, qui fuit præsentatus Ioanni Sabales officiali Regio, ad quem vniuersitas habuerat recursum; & illius vigore potuit procedere, vti merus exequutor, ad notata in c. fin. de præsumptio. & sic cessat quòd dicitur inferiores citra titulum attentatorum non potuisse se in huiusmodi executione intromittere, ex quo Papa dans speciales exequutores videtur hanc executionem ad se aduocasse, iuxta cap. vt nostram de appell. Rot. 3. de appella. in nouis. Feli. d. c. fin. n. 35.

Et vterius aliam etiam & mirabilem decisionem refert Sese vbi proximè d. §. 3. à numer. 174. in vna Salmantin. Canonicatus. 24. Maij 1595. coram illustrissimo Domino Blanquero; qua determinatum fuisse per Rotam Romanam in hæc verba: Resolutum fuit Antonium de Soria manutenendum, cum enim per resignationem Felicis factam in manibus ordinarij vacaret possessio Canonicatus, de quo agitur, Rot. de renuntia. in antiquis. Cassad. decisione 4. num. 3. de restitut. spol. potuit illius capere possessionem Antonius, & eius possessio est manutenibilis.

Non obstat quòd acta non sint integra, quo notarius testatur de continuato registro

144 fol. 42. non obstat exceptio excommunicationis propter recursum ad consilium Regium: nam iste recursus hoc casu ad defensionem propriæ possessionis, & appellationis admisionem non est improbarus, Achil. *decis.* 36. de appellat. vrbanius enim egit, cum posset iudici de facto procedenti, de facto etiam resistere, Paris. *consil.* vlt. libro 4. & fuit dictum in illa Tarraconen. Villa de Reus coram R. P. D. meo Decano; præterea excommunicatus auditur pro defensione suæ possessionis, cap. *intelleximus de iudic.* Menoch. de retinend. rem. 3. numer. 72. & sequent.

Nec refragantur allegata ex defectu tituli, primò, quia in hoc iudicio retinendæ non obstat huiusmodi defectus, vt fuit nouissimè resolutum, coram R. P. D. meo Corduba, in vna Parmen. prioratus: secundò, quia hoc respicit petitoriù: tertio, quia cum prior secundo loco constitutus priùs resignauerit, primus censetur reuocatus, Casfad. 2. de appell. vnt. de nullita. ex defectu mandati n. 17. Possessio Didaci non venit consideranda, cum sit mera turbatio, & iudex nulliter ad eius fauorem processerit, & Antonius nunquam se habuit pro spoliato.

Idem etiam fuerat iudicatum, in alia decisione Rotali, quæ est in recolletis per Roma. P. D. Achil. de Grass. sacra Rotæ auditorem præstantissimum, & *decis.* 36. sub tit. de appellat. cuius verba sunt: Attentare illum noluerunt Domini in vna Eluen. coram Domino Prospero; qui post inhibitionem à Rota iuit ad consilium Regium, pro manutentione possessionis suæ, quam poterat propria autoritate defendere, quia vrbanius egit, per plura quæ ponit Paris. *consil.* vlt. volum. 4.

145 Imò & quod magis est, huiusmodi cognitionem per viam violentiæ qua Principes temporales vtuntur extraiudicialiter ad defensionem vi oppressorum, expressè approbatam fuisse per Romanam sedem tempore Martini Pontificis (cuius Bullam inferius referam) testatur Guido Pap. q. Delphi. 1. & q. 85. Sese in epistol. ad Regem n. 97.

Ex quibus Rotæ decisionibus, quæ elegantissimæ sunt, satis scientia Romanæ sedis ac Dominorum Rotæ apparet, & deducitur, & quia cum Regna Christianissimi Regis Hispaniarum sint amplissima, vt refert eleganter Doctor Didacus à Morla 1. p. alleg. pro Reg. extran. n. 5. & Lancello. Corrad. in templo omnium iudicum 1. part. lib. 1. cap. 2. §. 3. ex num. 14. & Cæned. in collecta. 51. 1. p. num. 4. Camil. Bornei. *consil.* 74. volum. 1. num. 37. & Bobadill. lib. 2. cap. 18. num. 222. & idem Cæned. in *quest.* 45. numer. 29. & quotidie

pluries Regnicolæ in Curia Romana causas agentes assunt, quæ causæ præsertim de partibus vehuntur ad Romanam Curiam, per viam appellationis, in quorum discursu pluries ad suprema tribunalia Regia, trahuntur per viam violentiæ, vt iudices Ecclesiastici deferant, & reponant, cum quibus articulis, & decretis Regiis, in eis insertis, dictæ causæ ad Curiam Romanam mittuntur, verisimile quidem est, id non esse ignotum aliis Summis Pontificibus, & quia verisimile præsumitur, imò talem recursum censentur approbare.

Quia cum cognitio violentiæ, & salubris 146 ad Regem recursus non sit damnosus libertati Ecclesiastica, sed potius valde illi utilis, vt in terminis tenet Suarez lib. 4. de immunit. Ecclesiar. cap. 44. num. 43. & post hæc Ceuall. in tract. de cognitione per viam violentiæ, gloss. 14. sub n. 4. Carolus de Tapia in compila. iur. reg. Neapol. lib. 3. rubr. 4. super. cap. 2. 66. incipit præcepti. num. 8. fol. 28. alios citauit infra num. 239. & seqq. Sequitur vt priuilegium laicorum vtile clericis, præsumatur à 147 Papa approbatum. Hostiens. in cap. fin. de censibus. Ab. in cap. Eccles. sanctæ Mariæ num. 9. de constitutio. Sequitur Mart. de iurisdic. 4. part. cent. 1. cas. 59. n. 4. & 5. maxime vbi ex eo non refertur iurisdic. secularis, prout in hoc recursum, vt declarat Mart. ibi, pro quo facit text. elegans in l. 1. §. magistratum autem, ibi, Cæterum si scit & passus est eum in naue magisterio fungi, ipse eum imposuisse videtur. ff. de exercitoria actione.

Et comprobatur, nam patientia, & tolerantia 148 Romanorum Pontificum, vel cuiusuis alterius Principis, qui prohibere, vetare, siue impedire potuit, dispensationem, confirmationem, & actus validitatem inducit, l. quid ergo 13. versiculo certè, ff. de his, qui not. infam. l. cum plures 60. §. locator. ff. locati. l. 1. §. magistratum autem, ff. de exercit. actio. l. an in totum, C. de edificijs priuat. l. 1. §. scientiam, ff. de tributor. actio. Felin. in cap. 1. n. 6. versiculo lex noua de treuga & pace, Bar. Bal. Angel. & alij relati per Surd. *consil.* 371. numer. 58. volum. 3. gloss. fin. vbi Ab. num. 8. Butr. in cap. quia circa. de consanguinitate & affinitate. Innocen. in c. veniens. num. 4. de sibijs Presbyter. Alexan. in l. fin. ff. ad l. iul. de vi priuat. & in l. fin. ff. de adult. & *consil.* 1. num. 45. & *consil.* 107. num. 10. lib. 2. Ioan. de Anan. in cap. sicut Iudei 9. num. 12. de Iudæis. ibidem Felin. num. 1. & in c. que in Eccles. n. 7. de constitutio. & in d. c. 1. de treuga & pace. Decius *consil.* 326. aliàs 327. incipit viso casu proposito. num. 3. versiculo 4. & vlt. III. in l. omnes populi num. 48. ff. de iust. & iur. & in l. vbi pactum num. 17. C. de transact. Guil. de Cun. in l. 1. in princip. ff. de exercit. actione. Nel. in tract. bannitor.

bannitor. 3. p. 2. temp. q. 84. Hippolyt. Bonac. *quest. crimi. verb. de bannit. pag. mihi* 30. Ant. Sola. vbi supra num. 142. Hippolyt. de Marfil. *singul.* 77. per totum. Tiber. Decian. *consil.* 124. numer. 10. volum. 3. August. Berouius *consil.* 173. num. 62. volum. 1. Cassanete *consil.* 39. num. 2. 3. & 40. Anton. Sola. in constitutiones antiquas Ducatus Sabaudie, gloss. 4. proæmy num. 40. & 41. Gonzal. in regul. 8. Cancell. gloss. 9. §. 2. num. 87. & sequent. Flamin. Paris. alios referens de *confident. benef. quest.* 40. ex numer. 16. & in terminis nostris, quòd hæc scientia, & tolerantia Romanorum Pontificum habeat vim dispensationis, tenent Guillelm. Benedic. in cap. Raynur. in verb. & uxorem nomine Adelasium numer. 58. & 59. optimè Menoch. in *consil.* 1000. num. 68. Cæned. in Canon. *quest.* 45. num. 28. vbi receptissimam sententiam dicit.

Nec à proposito nostro dissentit pulchra & celebris Ancarani doctrina, *consil.* 161. ad 149 fin. dicens; quòd si clericus possideat duas Ecclesias patiente superiore, ex huiusmodi patientia dictarum Ecclesiarum vnio facta, & ob id etiam remissa pœna præsumitur, vt refert Decian. *respons.* 4. num. 24. ad fin. volum. 4. Ioan. Narbon. in tract. de appellat. à Vicario ad *consil.* Archiepiscopi Toletani 2. part. 150 *fundam.* 5. n. 6. & supra. & quia Summi Pontificis tolerantia in eo quod à iure naturali non prohibetur, pro expressa dispensatione habetur, vt post Abbatem in c. clerici et 2. num. 4. de vita, & honest. clericor. Loaz de matrim. dubita. 12. n. 32. in fin. & Mascar. de probatio. volum. 3. *concl.* 1153. num. 1. tenet Cæned. in *quest.* Canon. 45. sub num. 30.

Imò in casu nostro scientiam, & patientiam Summorum Pontificum consensu expresso fortiozem esse, ex quo ipsi diu tolerantur, planè est, quia præsumptus consensus expresso, & non contradictione cum temporis diurnitate inductus, consensu expresso fortior reputatur, vt eleganter respondit Crauet. *consil.* 640. num. 10. lib. 4. quem sequitur doctissimus Cassanete *consil.* 29. num. 40. Narbon. vbi proximè num. 9.

Et pro huius consuetudinibus immemorialibus iustificatione, illud erit notandum, quòd eius initium hominum memoriam penitus excedit, quod ab eo sumendum esse necessarium est, à quo meum, & tuum, sibi vsurpationes, & violentiæ inter gentes inceptæ fuerunt, ob eorum malitiam, exorbitantiam, & tyrannidem, ad quarum exclusionem, & propulsionem, ac inferiorum defensionem, Regna creata sunt à Deo, iuxta ea, quæ amplissimè à principio huius caputuli dicta sunt, vt de vtriusque rei initio, doctè, & exactè videre poteris apud Martam Salgado de protect. Reg. Tom. 1.

de iurisdic. 1. p. cap. 1. 2. 3. & 4. & sequentibus. quæ consuetudo talis est efficacia, prærogatiua, excellentiæ, & virtutis, vt in qualibet dispositione Pontificia (qua sublata est consuetudo) non censetur comprehensa, nec exclusiua, etiam quibuscumque verbis generalibus vtatur, vt docet glossa recepta in c. 2. de pres. hoc lib. gloss. verbo prescrip. in authentico, vt de cetero commutat. §. de cetero. & ibi Angel. num. 1. collat. 5. Rip. in l. nemo potest num. 115. ff. de leg. 1. Carol. Ruin. lib. 2. *consil.* 13. num. fin. Matthæus de Afflic. *decis.* 254. n. 5. Bertran. *consil.* 98. num. 12. Crauet. de antiquis tempor. 4. part. §. materia ista num. 4. Boët. *decis.* 39. num. 12. Ruin. *consil.* 13. num. 30. lib. 2. Rochus de Curte in cap. fin. de prescrip. *sect.* 7. *conclus.* 6. num. 10. Tiraq. de retract. *conuent.* §. 1. gloss. 2. num. 12. Couarr. plures referens lib. 3. *variar. resolut.* cap. 13. num. 5. Auend. *respons.* 16. num. 1. Palæz de Mier. de maior. 4. p. *quest.* 20. num. 51. Flores de Men. *quest.* 10. num. 44. Emanuel Rodrig. *quest. regul.* 1. tom. *quest.* 9. art. 1. Anton. Gab. lib. 1. *commun. opin. tit. de prescrip. concl.* 1. num. 27. versiculo contrarium, & cum aliis pluribus resoluat Ioan. Gutier. *practice. quest.* lib. 3. q. 77. num. fin. Tiber. Decian. tom. 2. *respons.* 44. n. 19. Rolan. à Valle *consil.* 59. n. 17. lib. 4. Oñalor. de nobilit. 3. p. c. 7. num. 11. Cassan. in *consuetud. Burg.* rub. 9. de mains mortes, §. 2. in verbo, porque el quelaps, de temps. n. 1. plures tradit Mascar. de probat. *conclus.* 1372. num. 45. cum seqq. volu. 3. & hanc esse verissimam opinionem testatur And. Fachin. lib. 1. *consil.* 87. num. 22. cum seqq. Narbon. de appella. ad *consilium Archiepiscopi Toletani* 2. p. *fundam.* 3. num. 9. & 10.

Quorum omnium sententia, vel ex eo 154 solum manifestè comprobatur, quod scriptum est in Sacrosancto Concil. Tridentin. *sess.* 22. de reformatione cap. 8. ad finem, sub illis verbis: Non obstantibus quacumque consuetudine, etiam immemoriali, priuilegio, aut statuto. Quo in loco sancta Synod. ad excludendam immemoriam consuetudinem, non solum scripsit, quacumque consuetudine, quasi his verbis, licet generalibus, non comprehendatur, sed etiam immemoriam expressit, vt videretur exclusiua & similiter expendit Azeued. l. 2. tit. 2. §. 1. lib. 4. *recopilat.* num. 10. facit declaratio Cardinalium de Sacrosancto Concil. Tridentin. *sess.* 24. de reformatione cap. 20. vbi cum sancta Synodus disposuisset, vt causæ omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram ordinariis locorum duntaxat cognoscantur, & non coram aliis, licet quibuscumque consuetudinibus fuerint muniti, sacra inquam congregatio decreuit

d. S. Concil. Tridentin. decretum generalissimis illis verbis immemorabilem consuetudinem minimè sustulisse, quam declarationem lapsissimè per Rotam obseruatam testatur Hieronym. Gonz. regul. 8. Cancell. gloss. 3. num. 5. Ex qua doctrina sequitur, quod licet aliqua Pontificali dispositione sublata sit consuetudo, vt iudices seculares ea non possint acquirere iurisdictionem in laicos, imò, & quod plus est, vt ex eadem doctrina colligitur, si expressè tollatur consuetudo recurrendi ad Principem per viam violentiæ, non potest comprehendi hæc immemorialis.

155 Et si quis contendat à Principibus secularibus hanc tollere potestatem ex sententia Couarr. in d. c. 3. num. 3. vers. 5. non ferò, sed statim comperiet experimento manifestissimo, quantum calamitatis Reipublicæ Christianæ inuenerit, & intulerit. & idem etiam affueerat Azeued. in l. 1. tit. 6. lib. 2. in versiculo præsertim pag. 145. Cæned. in Cano. quest. 45. numer. 3. 5. & alij moderniores rem hanc tractantes, vnde quamuis à viris sapientissimis optatum est, vt summa Ecclesiæ potestas, id est, Summus Pontifex, audita hac Regum præxi, & ratione determinet opportunum remedium pro communi pace & bona gubernatione, vt inquit Nauarr. in man. cap. 27. num. 69. & quos refert Henriq. lib. 14. cap. 12. numer. 6. in gloss. 1. asserit tamen, quòd nullum hæctenus inuentum est aptius remedium, quàm, vt praxis hæc immemoriali consuetudine confirmata conseruetur.

156 Et hanc consuetudinem Hispaniæ immemorabilem cognoscendi inter Ecclesiasticos ad tollendam vim, defensionemque vi oppressorum, vt legitimam, & immemoriali vsu receptam, & à sede Apostolica approbatam, probant, defendunt, & testantur plurimi grauissimi Doctores, Auenda. in capit. pretor. 2. part. num. 12. versiculo decimus casus, & in 1. part. cap. 1. numer. 32. eam etiam consuetudinem approbat Salced. in præxi ad Bernard. Diaz cap. 102. versiculo hinc etiam, doctissimus Nauarr. in manual. cap. 27. à num. 69. & 70. Cordub. in summa quest. 35. Azeued. in l. 2. tit. 6. lib. 1. de recopilat. à num. fi. versiculo secus verò. Lancelot. 2. part. cap. 4. num. 36. Ioan. Gare. de nobilit. gloss. 12. num. 54. Segur. de Habalos in director. iudicium Ecclesiasticorum 2. p. cap. 13. num. 51. Olan. litera I. num. 77. & litera C, num. 34. nostras Gasp. Rodrig. de annu. redit. lib. 1. quest. 17. numer. 61. & 63. Gu-tier. lib. 1. Cano. quest. cap. 34. num. 2. Michaël Axia de exhiben. auxil. fundam. 27. Anton. Oliuan. in tract. de iur. fisci cap. 14. numer. 15. doctissimus Castell. à Bobadill. in sua Politi.

lib. 2. c. 18. num. 138. & cap. 19. num. 31. Viual. in Candelab. aur. in bulla in Cena Domini casu 14. Castill. in l. 49. Tauri num. 3. Parlador. rer. quoti. differ. 9. num. 24. Veg. in sum. tom. 1. cap. 29. num. 1. in fin. versiculo nota, que el Rey, & in cap. 85. casu 141. versiculo nota para esto. Mexia ad l. Tolet. fundam. 11. part. 2. num. 47. Gratian. regul. 9. numer. 15. optime Sese de inhibitiõ. cap. 8. §. 3. num. 158. & expressius in numer. 45. vbi allegat Auend. d. 1. part. cap. 1. à numer. 13. cum sequentibus. & Auiles. idem etiam tenet Gregor. Lopez in l. 13. tit. 13. part. 2. in gloss. in suæra, litera E. Humad. latissimè in eadem l. 13. gloss. 4. in verbo in suæra. Couarr. in præxi. quest. cap. 31. Morla in empur. iur. 1. part. tit. 2. quest. 14. num. 5. Cæned. in collecta. 6. ad decretum, & latissimè doctissimèque multa in comprobationem huiusmodi consuetudinis congerit in Canon. quest. 45. à num. 27. cum multis sequentibus, & post hæc Ceuall. in epistol. ad Regem à num. 66. & in quest. 897. commun. contra commu. à n. 222. & iterum in tract. de cognitione per viam violentiæ gl. 4. & talem consuetudinem probat Marta de iurisdic. 1. part. cap. 12. num. 3. & 4. & nouissimè Peguera decif. 9. num. 6. vbi bene illam defendit.

Nec est credendum, Reges Christianifimos, fidei zelotes iustissimos, & sanctissimos Catholice Religionis conseruatores, sedi sanctæ Apostolice obediens, sanguine proprio Hispaniam à faucibus inimicorum redimentes, si eam consuetudinem iniustam, & in Ecclesiæ præiudicium existimassent, nunquam tolerassent, nec peccato, & censuris se inuoluissent, si iusta ratione moti non fuissent, cum sanctissimi sint, & fuerint, laudabiliterque vixerint. Præsumendum igitur est, eos tali consuetudine vtentes, suisque relicta posteris, non caruisse fundamentum, cui fauet quod dicit Bobadill. in Politi. lib. 2. cap. 18. numer. 139. & doctissimus Sese de inhibitiõ. cap. 8. §. 4. numero 6. scilicet, die 8. Iunij 1568. coram Domino Ioanne de la Naza, in iustitia Aragonum fuisse congregatos in Camera sui consilij triginta, & septem aduocatos de grauioribus Regni, qui consulti fuerunt, super his recursibus, & formis, ne pendente appellatione violenter attentetur à iudice Ecclesiastico, & quasi omnes dixisse firmat, pendente appellatione, absque serupelo prouideri debere.

Et quod magis rem hanc, & cunctorum conscientias securas reddidit, illud præcipue, quòd huiusmodi cognitio extraiudicialis per viam violentiæ non est noua horum Hispaniæ Regnorum introductio, quoniam in omnibus ditonibus, Regnis, & Prouinciis,

uinciis, & nationibus, Catholice Christiane Religionis, eadem cognitio extraiudicialis, nudaque inter Ecclesiasticas personas ab oppressionibus defensio obseruaretur, vt testatur Couarr. in præxi. quest. c. 3. 5. doctissimus Sese tract. de inhibitiõ. cap. 8. §. 4. n. 6. & iterum §. 2. num. 5. & Castell. à Bobadil. d. lib. 2. cap. 18. n. 139. & multo post hæc Ceuall. in epistol. ad Regem n. 96. & iterum in commun. contra commu. q. 897. n. 2. 52. & vltreius in tract. de cogni. per viam violent. gl. 4. n. 7. prout seruari in regno Portugaliæ testatur Nauarr. in c. c. con. tingat. de rescript. rem. 1. idem in regno Borgoniæ affirmat Boët. decif. 69. num. 2. hoc idem remediũ in Senatu Neapolitano docet Afflic. decif. 2. & decif. 24. Thomas Gramati. decif. 78. n. 2. Menoch. de recuper. poss. rem. 15. n. 120. & Chaquer. decif. Pedemont. 30. & Rebuff. in commenta. Regal. consult. Fran. tit. de poss. benefic. gl. 2. num. 8. Guillel. Benedict. in cap. Raynut. 1. p. verb. & uxorem nomine Adalastiam. n. 39. de testam. Nauarr. d. rem. 1. cas. 16. Carol. de Grass. Regal. Fran. lib. 9. iur. 7. & in regno Franciæ testantur Rebuff. ibidem. Oliuan. tractat. de iur. fisci c. 3. num. 36. Michaël Axia de exhiben. auxil. fundam. 24. Nauarr. & Carol. de Grassal. vbi proximè, & in regno Aragonum testantur Sese cap. 8. §. 2. num. 5. & 36. Bobadill. in Politi. lib. 2. cap. 18. à num. 319. & cap. 19. num. 31. cum sequentibus. Portoloes in scholis ad Molinum §. appellatio. num. 31. Cæned. in præxi. Cano. quest. 45. num. 49. & similem consuetudinem habere Nauarr. ex l. Regia confirmatam firmat Olan. litera I, num. 77. & litera C, num. 34. idem in regno Sabundiæ, vt tradit Anton. de Herrer. in informatione iuris, quam fecit pro comite Stabulo cap. 36. in fin. & idem practicari in regno Cataluniæ, testatur Oliuan. de iur. fisci cap. 7. num. 36. Fontanel. de pactis nuptial. gl. 3. part. 3. conclus. 4. à num. 8. & num. 17. & de Senatu Sebustiano testatur Anton. Faber in suo Cod. lib. 7. tit. 24. de appellatio quem ad id refert Fontanel loco citato 3. part. gloss. 13. claus. 4. 169 numer. 10. in fin. & in Senatu Pedemontano Menoch. de recuperan. rem. 15. num. 120. Pedemont. decif. 30. & in Senatu Milanensi Rebuff. in comment. Regum Fran. 3. tom. tit. de poss. benefic. gloss. 2. num. 8. Guillel. Benedict. in d. cap. Raynut. 1. part. verb. & uxorem num. 39. de testam. Gaspar Rodrig. de annu. redit. lib. 1. quest. 17. num. 71. & idem seruari in regno Galliciæ tam in violentiis commissis intra Ecclesiasticas personas super rebus tam Ecclesiasticis, ac spiritualibus, quàm in temporalibus possessoriis, & in violentiis factis à iudicibus Ecclesiasticis, ob non delatam appellationem, & ea pendente violenter attentantibus testatur nostras Gaspar Salgado de protect. Reg. Tom. I.

Rodrig. vbi proximè, & ego etiam testor, post Ioannem Garciam ibi, de quo nos testamur, vt pariter cognoscat, in hoc supremo Senatu Gallo-Greco dari recurfus ad propulsandas per viam violentiæ illationes, ab Ecclesiasticis, & Religiosis, non solum in rebus profanis, sed & spiritualibus, quam cognitionem autoordinario pragmatici vocant. de cuius natura, & qualitate, processu, & exequutione, latè Rodrig. ibi. Et cum 16. Octobr. anno 1606. illustrissimus, & religiosissimus, & non fatis laudatus Princeps Maximilianus de Austria Archiepiscopus Compostellanus, in consilio Regali voluit altercari, cupiens alterari, & auelli, prædictum autoordinario, latissimè contra illud insurgens, per suos aduocatos, pro cuius decreti ordinarij de protectione à Senatu Gallico rogati fuere doctissimi, acutissimi, & expertissimi duo aduocati, alter charissimus Genitor meus, virtute, grauitate, & nobilitate, præclarus, cuius effigies omnium venerabilis, est licentiarus Gaspar Lopez Salgado de Somoza, clarum speculum, & vtile consilium; alter Doctor doctissimus Camero del Villar, ingenij fecundia, & claritate præditus, cuius scientia, continuus, & studiosus labor cunctis notissimus est, qui quidem in decreti ordinarij praxis, & styli iustificatione, eruditissimè (vt assolent) licet temporis breuitate, arctati, manum imponere; postmodum autem crescente controuersia, illud ampliare fuit necesse, vt integraliter, à Consilio Regio cognoscetur, quem laborem Senatus Gallicus merito commendauit doctissimo viro licentiatu Alvaro de Paz, & Quinonez, eiusdem tribunalis meritisimo Senatori, qui postmodum ad Regalem Cancellariam auditor conuolauit, de cuius literis, prudentia, & virtute ampliora confidi poterant (cui & ego labori etiam adstiti) is igitur, amplissimam informationem iuribus, fortissimisque rationibus fundatam, & autoritatibus ornatum confecit, quæ typis tradita, præ manibus habetur.

Hanc etiam consuetudinem cognoscendi Principes supremos per modum defensionis extraiudicialis, ad tollendas violentias inter Ecclesiasticos approbauit Martin. Pontifex, cuius Bullam ad literam refert Guido Papæ in quest. Delphina. quest. 1. & questio 85. & Sese in epistola ad Regem numero 77. que est in 2. tom. decif. in princ. qua declarauit, quòd nulla Pontificis censura generaliter promulgata intelligatur, velle derogare iuri competenti Regiæ maiestati, tam de iure, quàm de consuetudine, cum non censetur ad æmulationem iurisdictionis

tionis Ecclesiasticæ, de qua nos ad respon-
sionem Bullæ in Cena Domini n. 291. vbi
ad literam refertur.

- 178 Maximè cum hæc consuetudo fundata
sit in iure naturali, diuino, postiuo, Cano-
nico, & ciuili, ne pax publica turbetur, &
Respublica detrimentum patiat, à sede
Pontificali tacite, & expressè approbata &
confirmata, cum tam longo vsu, cuius ini-
rium memoriam hominum excedit, vt tes-
tatur d.l. Regia 36. cuius assertioni stādum
esse omnino probauit superius, post princi-
pium huius cap. de qua etiam testantur tot
tantique Doctores fide digni, & doctissimi
viri, quorum assertionibus, & attestationi-
bus consuetudinem stare credendum est,
179 tradit doctissimus, & studiosissimus Solis,
vir quondam huius Galliciæ tribunalis audi-
tor in tract. de conf. 3. p. cap. 3. n. 9. Neuizan.
conf. 66 n. 31. Ceual. in contra commu. lib. 1. q. 1.
& iterum q. 897. & num. 253. & amplius de
cognitione per viam violentiæ, gl. 4. sub n. 9.
& repetit in introductione num. 38. Caualli in
tract. de iur. 3. n. 39. Tobias Nonius conf.
45 n. 11. & conf. 48 n. 12. Moheda. decis. 206.
alijs 27. Hondedeus conf. 110. n. 19. volu. 1.
180 quod maximè procedit, cum nullus Doctor
de contraria consuetudine disponat, Goza-
din. conf. 59. Aymon Crauct. conf. 166. & di-
cit communem Curtius Iun. conf. 60. Rolan.
à Valle cons. 71.

Sed quorsum tendimus, cum tam longa,
ac profunda nostræ consuetudinis iustifica-
tione, cum ferè omnes doctrinæ à principio
præferim adductæ loquantur in rigorosis,
& fortioribus terminis, scilicet: quando tra-
ctatur de acquirenda, & præscribenda iur-
isdictione, contra clericos, per Principem
temporalem, in aliquo casu particulari, quod
quantum à nostra consuetudine, atque in-
tentione, sit alienum, & absolum (cum hic
recurso ad Regem, nec habeat, nec etiam
indigeat aliqua iurisdictione, sed de facto, &
extra iudicialiter cognoscatur) dilucidè sum-
mo labore, ac curiositate, amplissimè vide-
bis infra præludio 5.

PRÆLVDIVM IV.

SVMMARIVM.

Vim fieri, iudicem Ecclesiasticum non deferentem
appellationi legitime, & ea non obstante præ-
cedentem ad executionem, concursus omnium
sententia est. n. 181. in hoc tamen noua Au-
thoris consideratio. ibidem.

Plures sunt in iure species violentiæ, & quæ
defensionis species applicantur. n. 182.

Ad quatuor tamen reducitur Authore, vt in exem-
plis. ibidem.

Differentiæ inter species violentiæ iuris commu-
nis, & speciem hanc cognitionis per viam vio-
lentiæ traduntur. n. 183.

Defensionis descriptio huius speciei violentiæ
constituitur ab Authore. n. 184.

Lex lege Iulia 7. ff. ad leg. Iul. de vi pub. decla-
ratur in comprobationem violentiæ illata à
iudice in non deferendo legitima appellatio-
ni, declarat & exornat Authore. n. 185.

L. 4. tit. 10. p. 8. in eundem sensum trahit Authore.
n. 186.

Leges debent intelligi secundum rubricam sub
qua situata sunt. n. 187.

Paria sunt, occidere innocentem, & occidere eum,
qui confugit ad iustam defensionem. n. 188.

Doctores mentionem facientes d.l. leg. Iulia, refe-
runtur. n. 189.

Ceuallus reprehendit Authorem affirmantem d. l. le-
ge Iulia à nemine ponderatam. n. 190.

Vt habeat locum cognitio hæc violentiæ, an requi-
ratur, vt simul adsint & violentiæ dene-
gatio, & ea non obstante attentatum, seu execu-
tio; traditur remissimè. n. 191.

Hæc species iudicis violentiæ omnibus alijs vio-
lentijs maior, & atrocior est. n. 192.

CONSTITO, Principibus supremis
temporalibus competere facultatem
rollendi quasilibet violentias suæ ditionis, &
Reipublicæ, etiam inter Ecclesiasticas per-
sonas, tanquam ciues, & membra ipsius,
quia sub Regia protectione esse dignoscitur,
& licet Doctores omnes de huiusmodi
cognitionis per viam violentiæ iustifica-
tione tractantes, affirmant, vim facere iudicem
& eius occasione, procurantem ad execu-
tionem procedere, iurisdictione suspensa, in
quo omnium concursus est sententia, quos ci-
tauimus supra num. 16. & alij plures in dis-
curso; tamen specialiter nihil conferunt, vt
indiuuò probetur, hoc casu vim adesse ob
appellationis denegatam delationem: pro
cuius declaratione cum materiæ, & articu-
lo, de quo loquimur, omnino sit necessa-
rium, plura à nemine hæcenus de re hæc
tractante considerata, & ponderata, nouiter
in medium proferam.

Et in primis, cum respectu rerum, in iure
plures species violentiæ reperiantur, qui-
bus variæ defensionis species applicantur,
ad quatuor tamen reduci posse dicit gloss.
celebris in l. exstat gloss. fin. ff. quod metus cau-
sa gloss. 2. in cap. ad audientiam, quod metus cau-
sa. & post Alciat. & alios tener, & sequi-
tur Plot. Nauarr. in repet. leg. si quando nu-
mero 63. cum multis sequentibus, Cod. vnde vi.
prima

prima dicitur vis expulsiua, secunda vis
ablatiua, tertia dicitur vis turbatiua, quarta
dicitur vis inquietatiua, de quibus latè Me-
noch. in remedijs possessorijs.

- 183 Nostra autem, de qua loquimur violen-
tia, longè ab illis differens est, & diuersa spe-
cies, siquidem illis actio, & interdicta iudi-
cialiter exercenda designata sunt, huic nu-
da defensio, nuda potestas, vis propulsiua,
& protectiua, extra iudicialiter à Principe
interponenda: illæ à priuatis committuntur,
ista à iudicibus tantum: illæ extra iudicium
in bonis, hæc in processibus, & in iudicio,
inter cognoscendum iurisdictionis prætextu:
quæ ita describi valent, vt sit damnosa
184 quædam, iniuriosa, & violenta oppressio,
naturalis defensionis impeditiua, per iudi-
cem illata.

Et in primis, quòd iudex non deferendo
appellationi legitime, & à iure deferendæ,
& eius occasione tentans suspensam senten-
tiam exequi, committat vim; est mirabilis,

- 185 & famosus textus in l. lege Iulia 7. ff. ad l. Iul.
de vi publica. ibi, Lege Iulia de vi publica
tenetur, quicumque imperium potestatem
uocacionem necauerit, verberauerit, iusse-
ritve aliquid fieri. Et illud verbum *ciuem*
Romanum, intelligi idem in quocumque ho-
mine libero, iuxta §. 1. de nupti. Rebuff. proxi-
mè citandus & gloss. ibi, verbo *prouocatio-
nem*, exponit, id est, qui appellauerat, Reus
ab eius iniuria. est etiam text. optimus in l.
4. tit. 10. p. 7. cuius elegantissima verba sunt:

- 186 *Sientense por agruados à las vegadas los omes
de los juicios de los iudgadores, e piden alcada
para delante del Rey: e tales juezes a que con
gran soberbia, o malicia que ay en ellos, o por ser
mu des entendidos, que les noquieren dar al-
cada; antes los desonrran diciendoles mal, o
prendiendolos, e por ende desonrrados, que qualquier
iudgador que sobre tal raxon como esta friese-
se, o prendiese, o matase, o desonrrase algun ome,
que debe haueer por ende otra tal pena, como si
ficiesse fuerça con armas, porque mu y fuertes ar-
mas han para facer mal aquellos que tienen voz
del Rey: quando quisieren usar mal del lugar
que tienen, ecce mirabilia non admittentia
cauillatione, & iura expressè probantia iudi-
ces vim facere, non deferentes legitimis ap-
pellationibus, sententias exequi curantes.*

- Quæ iura nihilominus quòd expressè id
probant, clariùs comprobatur: quia cum sint
sub titulis de violentiis, tractantibus, prout
187 dicta l. Iulia sub rubr. de vi publica, & d. l. par-
tite sub tit. de las fuerças, secundum quas ru-
bricas declarantur, quia leges debent intel-
ligi secundum rubricam sub qua situatae sunt.
Ioan. Andr. Immol. Anton. de Butt. & Pa-

normit. citati & sequuti ab Euerard. in locis
legalibus, in loco à rubro, ad nigrum 45. fol. 333.
vers. si autem oratio, quibus iuribus mirabili-
ter comprobatur d. l. 36. tit. 5. lib. 2. recopil.
ibi, *alcas las fuerças que los juezes ecclesiasticos,
y otras personas hazen en las causas de que co-
gnoscen, no otorgando las appellaciones que del-
los legitime son interpuetas, & ex deter-
minatione d. l. l. Iulia. dicit Bal. in l. addictos
C. de Episcopa. and. quòd paria sint occidere
innocentem, & occidere qui confugit ad iustam
defensionem.*

Et vterius quòd iudex vim faciat non
deferens appellationi legitime per eandem
legem, l. Iulia. tenent quamplurimi Doctores,
Bar. in d. l. l. Iul. optimè & mirabiliter
Guid. Papæ in tract. de appella. q. 600. n. 89.
& per eandem legem, idem tenet Rebuff.

in tractatu de sentent. exequit. in præfatione n. 2.
in comment. tom. 2. fol. mibi. 397. Mansuet. in
prax. iudic. in tit. de appell. col. 16. vers. iudex
qui non permittit. fol. 123. & sentit Lancelor.
Corrad. de preto §. 2. de off. pretor. in caus. civil.
tit. de appella. num. 6. & tradit per Ioannem
Fabrum in l. à proconsul. C. de appella. & Do-
ctores in l. si. C. de varijs, & extraordin. cog-
nitio. & Aretin. & Fabr. in prin. instit. de oblig.
qua ex quasi delicto, vt Nicol. Boer. decis. 153.
iudex pact. n. 4. & per eandem legem idem
dicit Lancelor. Robert. de attent. 3. p. cap. 31.
à num. 242. cum sequentibus. vbi etiam alle-
gat Guid. Pap. in d. tractatu de appell. quest. 2.
& quest. 120. colum. 4. vers. quero an appella-
tione interposita. Efcacia de appella. q. 13. arti-
culo 13. sub n. 100. Prosper. Farin. in questio.
crim. lib. 3. quest. 101. ampliat. 3. num. 5. Clau-
dius de Seyfello in repetitio. l. vi vim n. 36.
de iustit. & iur. ibi, quia iudex malè proce-
dendo etiam facit vim.) vt loquitur de exe-
quente, appellatione legitima & post hæc
eadem lege citata idem dicit Sese tract. de
inhibition. cap. 8. §. 3. num. 9. qui in nostris
terminis eam ponderat, & allegat, qui omnes
ad hoc citant dictam legem Iulia. quòd
Lancel. vbi proximè post Guid. Pap. quest. 93.
idem intelligit, etiam si appellatio ab ami-
co interposita fuisset; & licet multo post
hæc scripta viderim Ceual. in tractatu de
cognitio. per viam violentiæ gloss. 6. sub num. 9.
allegantem d. l. l. Iul. nullis citatis autori-
bus, in epistola ad Regem, nec in quest. 897.
qua epistolam transcripsit, vbi dicit dictam
legem à nemine hæcenus esse ponderatam,
in quo, vt vides, deceptus est, cum tot Do-
ctorum cateruam retulimus illius legis in-
tuitu affirmantium, vim committere iudicem
non deferentem legitime appellationi,
curantemque sententiam suam exequi, vt
ex eis patet.

191 An autem in hoc violentiarum recurſu, & cognitione, ad hoc vt declaratur vim fieri, vtrunq; ſimul requiratur, ſcilicet, appellacione denegata delatio, & ſententia attentata exequutio ſimul, infra hac l. p. c. 6. commodius tractandum eſt.

Igitur ſi iudex hoc caſu infert vim; poterit legitime oppreſſus ad Regem confugere, vt vis illa propulſetur, & vim paſſus protegatur, & defendatur, ceteris ctenim violentiis, hac quæ à iudice fit, maior eſt, & atrocior, cum ſub ſecuro, & ſuperioritatis, ac iuriſdictionis prætextu, facillimè delibari poteſt, ad huiusmodi vim inferendam, quo quidem tendunt, & ponderari debent illa verba d. l. 4. tit. 10. p. 7. ibi, *Que debe hauer otra tal pena como ſi ficieſſe fuerça con armas, porque nu y fueries armas han para fazer mal aquellos quietienen vox del Rey*: quando quiſeren vsar mal del lugar quietienen. Cui conſonat illud Eccleſiaſt. cap. 12. Iudicium, in quo aliquis condemnatur iniuſtè, ſimile eſt violentiæ latronum. idè docet D. Thom. 2. 2. quæſt. 69. art. 4. ibi, Principes eius in medio illius, quaſi lupi rapientes prædam ad effundendum ſanguinem; & ideo ſicut licet reſiſtere latronibus, ita licet reſiſtere in tali caſu malis Principibus. Et facit quod habetur Pſalm. 103. n. 22. & melius illud David Pſalm. 70. ibi, Eſto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum, vt ſaluum me facias: quoniam firmamentum meum, & refugium meum eſt tu. Deus meus eripe me de manu peccatoris contra legem agentis, & iniqui, &c. Igitur cum iudices tot intolerabiles violentias, & oppreſſiones ſuæ maioritatis, & iuriſdictionis occasione committant; iuſtiſſimè multò fortius poterit Rex illis reſiſtere, & oppreſſis naturalem defenſionem præſtare, cuius proprium officium eſt. & facit l. 1. verſ. item aut. ibi, Spectat autem ad nos iniuria, quæ eis fit, qui vel poteſtati noſtræ, vel affectui ſubiccti ſunt, &c. quibus applica, quæ hætenus dicta ſunt cum vera vis fit.

PRÆLVDIVM V.

SVMMARIVM.

In cognit. violentia omnium concors ſententia eſt, vt extraiudicialiter & ſine cognitione iudiciali celeriter & ſine iuriſdictione procedatur, à nemine tamen comprobatur. num. 193.

Dicta Doctorum in hac cauſe cognitione extraiudiciali referuntur. num. 194.

Senatus Regius non ſe intromittit de his oppreſſionibus iuriſdictionaliter, & in modo ordinariæ iuriſdictionis, nec vt cauſam definiat, quæ ad ſe non pertinet, ſed per modum extraiudicialis cognitionis, vt vim repellat, & appellacioni iuſte deferatur. ibidem.

Sola cognitio contentioſa in his prohibita eſt ſeculari, non verò extraiudicialis, qua ſecularis poteſtas contra violentiam iudicum eccleſiaſticorum prouidet, non iuriſdictionem impedit, &c. n. 195.

Conſiſto de violentia ſummarie nulla facta citatione per facti notorium, non per cognitionalem indaginem, mandatur cum moderamine inculpate tutelæ eccleſiaſtico, vt vis tollatur. num. 196.

Hac cognitio debet eſſe extraiudicialis abſque eo, quod Senatus ſe intromittat in meritis cauſe principalis, ſed per viam extraiudicialis protectionis. num. 197.

Senatus in hac cognitione violentiæ nec directè nec indirectè iuriſdictionem habet, principaliter, nec acceſſorie. n. 198.

Senatus non cognoſcit tanquam iudex appellacionis, nec habet iuriſdictionem de meritis appellacionis, & eius iniuſtitiæ. n. 199.

Senatus Regius pronuntiat per modum cauſe, ſcilicet, iudicem eccleſiaſticum ficieſſe, vel non ficieſſe vim in non deferendo appellacioni; non verò iuſte vel iniuſte proceſſiſſe. num. 200.

Gloſſ. in cap. dilecto, de ſentent. excommuni. lib. 6. in comprobationem prædictorum expenduntur. num. 201.

Huiusmodi recurſus nec ratione forme, nec ratione materie iuriſdictionem deſiderat. n. 202.

Vis protectiua in ordine ad tutelam, & defenſionem abſtrahitur, & conſideratur de per ſe extra iuriſdictionem. num. 203.

Tutor eſt priuata perſona, & ei pupillus non ſubeſt quoad iuriſdictionem, ſed quoad tutelam, & defenſionem, & protectionem. n. 204.

Princeps ſupremus dicitur tutor vaſſallorum quoad protectionem, remiſſiue. ibidem.

Principibus Chriſtianis commendata eſt à Deo, ſede Apoſtolica, & Romanis Pontificibus protectio clericorum, & Eccleſiarum. n. 205.

Commendata protectione per Summum Pontificem, aut alium Principem circa aliquid, non videtur in eo conceſſa iuriſdictione, ſed ſolum defenſio ab oppreſſoribus. n. 206.

Nec recommendatus dicitur exemptus à iuriſdictione ſuorum iudicum, nec ſubeſſe iuriſdictioni protectoris. n. 207.

c. ex parte de priuileg. declaratur. ibid. & n. 208. ad cauſam violentiæ extraiudicalem ponderatur ab Authore, ubi & c. accepimus eodem tit. expenditur.

Principes, quibus clericorum & Eccleſiarum defenſio, & protectio committitur, ultra defenſionis legitimos modos ad iuriſdictionem eccleſiaſticam non progrediantur, ne panis, & cenſuris

ſuris Bullæ in Cæna Domini inuoluantur. num. 209.

Principes Chriſtiani ipſo iure ſunt protectores Eccleſiæ, eſt ſpecialiter à Pontifice illi tribuatur protectio alicuius ſpecialis loci, vel hoſpitalis, nec adquirunt iuriſdictionem, nec ex tali protectione poſſunt inducere, aut probare ſuperioritatem in tali Hoſpitali, vel loco, & eius bonis. n. 210.

Deferre, vel non deferre appellacioni, vel abſtineri à receptione appellacionis, vel deferri eſt quid facti abſque adminiculo iuriſdictionis. num. 211.

Iudex ad quem, non à quo, habet iuriſdictionem pronuntians ſuper legitimitate appellacionis. n. 212.

Iudex debet ad ſui ſolam inſtructionem cognoſcere de qualitate appellacionis, non verò quoad partes pronuntiare, cum ſit iuriſdictionale, & ipſe iudex à quo iuriſdictione caret. n. 213.

Senatus aditus per viam violentiæ, vt appellatio deferatur, & innotata reponatur, ſolum quoad ſui inſtructionem cognoſcit de qualitate appellacionis, quod eſt facti, vt ſuprà num. 214.

Quando informatio aſſumitur ad ſolam inſtructionem, & informationem Curie, cognitio & proceſſus eſt omnino extraiudicialis. n. 215.

Senatus non deſert appellacioni negatæ à iudice eccleſiaſtico, ſed eum prouocat, & incitat, vt deferat, quod eſt minus facti. n. 216.

Secularis iudex de facti etiam rei ſpiritualis incidenter cognoſcit. num. 217. vt in obſervatione iuramenti, & in poſſeſſorio rei ſpiritualis. ibidem.

Iudex inordinate procedens & contra ius exequens ſuam ſententiam dicitur priuata perſona, & vt priuatus, & ſine iuriſdictione procedit. n. 218.

Iudex de facti procedens, de facti & ſine iuriſdictione procedere, & reponere debet. n. 219. Recurſus violentiæ à Rota approbatus eſt, n. 220. & 221.

Trid. ſeſſ. 25. cap. 3. declaratur. num. 222.

Clauiſulis ſub generalibus Reges & eorum Regia tribunalia non comprehenduntur. num. 223.

Salced. & Rodrig. in declaratione Trid. loci reſelluntur. n. 224.

Trid. locus in d. c. 3. ſeſſ. 25. noniter declaratur. n. 225.

Trid. concilium in multis diſpoſuit idem, quod iure communi erat diſpoſitum. n. 226.

Confirmatoria lex recipit eandem limitationem, quam confirmata. num. 227.

Lex loquens cum aliqua qualitate, ad ſui intellectum trahit omnes alias, quæ in illo propoſito ſimpliciter & generaliter loquuntur. num. 228.

Trid. d. cap. 8. ſeſſ. 25. ſi voluiſſet impedire cognoſtionem per viam violentiæ, id expreſſiſſet, vt intelligeretur. num. 229.

Ceuall. in Tridentini loci interpretatione reprehenditur. num. 230.

Tridentini decretum in d. c. 3. ſeſſ. 25. non comprehendit recurſum violentiæ ex communi Doctorum. n. 231.

Bulla in Cæna Domini cap. 13. 14. 15. & 16. declaratur. n. 232.

Impedientes de facti & contra iuris diſpoſitionem, iuriſdictionem iudicum eccleſiaſticorum dumtaxat incurrunt in Bullâ in Cæna Domini & eius cenſuras. n. 233.

Preſumere, verbum, poſitum in lege, præſupponit dolum. num. 234. idem de verbo, audere. ibidem.

Recurſus ad Regem, & eius tribunalia per viam violentiæ virtualiter approbatus in Bullâ in Cæna Domini, referitur. n. 235.

Recurſus per viam violentiæ, tanquam defenſio naturalis inductus eſt ad dirigendos iudices eccleſiaſticos, vt legitime iuriſdictione eccleſiaſtica ſecundum canones vtantur, non vim facientes exequendo ſententiam, & non deferendo legitimis appellacionibus. n. 236.

Eccleſiaſtici iudices incurrunt in Bullâ Cæna Domini vim facientes & contra præcepta canonica procedentes ad executionem ſententiæ non obſtantibus legitimis appellacionibus. num. 237.

Minifter eſt Eccleſiæ ſupremus Princeps, qui occasione recurſus violentiæ iniuriam tollit, & oppreſſos defendit. n. 238.

Princeps temporalis ſummo honore proſequitur eccleſiaſticum iudicem appellacionis, cum traheatur, vt eius iuriſdictione violentiam non patiat. num. 239.

Cognitio violentiæ non reputatur damnoſa libertati eccleſiaſticæ, ſed in totum fauorabilis. num. 240.

Violentiæ cognitio vergit in magnam utilitatem libertatis eccleſiaſticæ, cuiusque reſpicit fauorem. n. 241.

Princeps ſecularis per cognitionem violentiæ interponit ſuum auxilium iudici eccleſiaſtico ſuperiori contra inferiores vſurpantes eius iuriſdictionem, in non deuoluendis iniuſtis appellacionibus. n. 242.

Poteſtas ſecularis ſolum tollit violentias per modum extraiudicialis & Chriſtiane defenſionis, non iudicialis, ideo nec incurrit cenſuras, nec aduerſatur ſacris Canonibus. n. 243.

Regalis poteſtas in tollenda violentia non ſe intromittit vt iudex, & cum iuriſdictione ſed vt Canonum & legis miniſter. n. 244.

Principes ſeculares nec eius conſiliarios nullus iudex eccleſiaſticus, nec Summus Pontifex vt excommunicatos habet per Bullam Cæna Domini. num. 245.

Doktores utriusque iuris & sacrae Theologiae referuntur remissive defensores huius cognitionis violentiae tot per secula usitata ab omnibus Christiana religionis Principibus. n. 246.

Principes & Senatores si Summus Pontifex habet excommunicatos, ut pastor exhortaretur, & aliquando moneret, ut desisterent ab excommunicatione & censuris, imò in contrarium suam voluntatem declaravit. n. 247.

Recursum regum per viam violentiae nec Principes temporales comprehendit in censuris Bullae in Caena Domini testantur plurimi Theologi & Iuristi. n. 248.

Regium recursus ad tollendum an possit expediri excommunicatio remissive. n. 249.

Manuel. Rodrig. verba recensentur in interpretatione Bullae in Caena Domini. n. 250.

Principes seculares in multis casibus habent potestatem super ecclesiasticos. n. 251.

Ecclesiasticos non recurri ad Principes seculares, cum in iure dicitur, intelligendum est, ubi non patiuntur violentiam, secus oppressi. num. 252.

Recursus per viam violentiae etiam si pateretur aliquod iuris dubium stante communi Doctorum receptissima, & usitata sententia, sine scrupulo visitandus est, etiam stante alia communi in contrarium, cum recursus fauere consuetudo. num. 253.

Respondetur ad decisionem Rotae declarantis recurrentem ad Principem incidere in censuras. n. 254. & seqq.

Cenall. responsio ad Rotae decisionem refertur. n. 255.

Cenall. responsio ad d. Rotae decisionem reprobat. n. 256.

Sepe responsio ad Rotae decisionem approbatur. n. 257.

Rota Auditores aliter censere de recursu ad instantiam Aragonum, quam praxis in rei veritate se habet. n. 258.

Responsio vera ad Rotae decisionem assignatur. num. 259.

Rota Domini non habent excommunicatos recurrentes ad Regem pro tollenda violentia, sed ubi cum iurisdictione seculares procedere intelligunt. n. 260.

Recursus ad indices laicos ad nudam defensionem suae possessionis Rota semper approbat. num. 261.

Rota non intendit tollere recursus ad indices seculares pro defensione naturali, sed ubi presumit, tolli cum cause cognitione & iurisdictionaliter. n. 262.

Cognitio per viam violentiae ad illam extraiudicialiter tollendam est induita, non ad cognoscendum de causa meritis, ut ne violenter aliquid fiat donec Summus Pontifex de remedio provideat. n. 263.

Recurrentem ad Principes pro tollenda violentia

supponente Rota procedi iurisdictionaliter, nihil mirum, ut declarat excommunicatum falso fundamento existente. n. 264.

Casus quamplurimi sunt in iure, quibus clerici subiciuntur iurisdictioni seculari absque excommunicatione, atque immunitatis violatione. n. 265.

Rota decisio oppugnans recursus regum adducitur, cui satisfiit, ut loquatur quando in tollenda violentia proceditur cum iurisdictione. num. 266.

Recursus per viam appellationis ad Regem iustissime damnant Rota, & eo ventem excommunicatum declarat. n. 267. & 268.

Recursus ad Regem per viam appellationis si aliquis videretur, statim Senatores remitterent causam iudici ecclesiastico absque violentiae cognitione. num. 269.

Rota decisionis relatae in casu variè fuit declaratum, quandoque incurrisse recurrentem, quandoque non incurrisse. n. 270.

Rota decisiones relatae, casu negato, quod reprobaerint recursus ad Regem, eis standum non erit, cum in contrarium plures numero sint illum approbantes, cui fauere consuetudo, & Doctorum caterua. n. 271.

Rota in eligenda opinione magna est auctoritas, imò communem facit. n. 272.

Rotam rotare & diversimode aliquando iudicare qui dixerint. n. 273.

Rota tantum esse defendendum, quantum ratio ipsa urget. n. 274.

Rota decisio ius non facit, nec ad causatum determinationem est necessaria. n. 275.

Recurrentem ad Regem non ideo, quòd Rota reprobet in aliquo casu eò, quòd mutato ordine, & illicitè fuisset aliquis usus, non erit ad licitos arguendum. n. 276.

Rota decisio adducitur, quae reprobat recursus ad Regem iudicialiter procedentem. n. 277.

A nimis breui termino appellationi non deferentem vim fieri, declarat Senatus. ibidem.

Iudices laici non possunt inhibere ecclesiasticis, cum in eos nullam habeant iurisdictionem. num. 278.

Iudices laici non possunt pretextu violentiae iudicibus ecclesiasticis inhibere. ibidem.

Recursus ad Regem praesumi factum ad eius instantiam, qui habet interesse in causa. n. 279. & 283. & 285.

Procurator an possit recurrere ad Regem pro tollenda violentia virtute mandati generalis ad illam causam, quae est clausula, ut queat adire Cancellarias, &c. pro postulandis quibusvis provisionibus. n. 280.

Absolutio generalis non suffragatur violentioribus ecclesiasticae libertatis. ibidem.

Recursus ad Regem pro defendenda propria possessione Rota non damnat. n. 281.

Recursus

Recursus ad Regem nunquam permittit Rota tanquam ad iudicem, ad effectum obtinendi inhibitiones, sed tanquam primum & potentem. n. 282.

Rota decisio refertur, quae recurrentes ad indices seculares excommunicatos declarat, cui respondetur. n. 283.

Rota decisio alia quae de recursu ad Regem loquitur refertur. ibidem.

Recursus ad Regem, & sententia repositionis iudicis ecclesiastici probant attentatum coram superiore. n. 284.

Rota decisio refertur de recursu ad Regem disponens. n. 285.

Rota decisio refertur loquens de recursu ad seculares. n. 286.

Rota decisio refertur loquens de recursu ad seculares. n. 287.

Rota decisio refertur disponens in recursu ad seculares. n. 288.

Respondetur ad praefatas Rota decisiones, ut tunc prohibeant recursus, quando supponunt tolli violentiam cum iurisdictione, non tamen extraiudicialiter. ibidem.

Rota decisio refertur, quae dicitur, licitum esse patris laicis recurrere ad laicos pro tollenda vi, quod nos retentione de Bullas vocamus. num. 289.

Martinus V. declaravit, se non intelligere, excommunicare clericos recurrentes ad Regem in casibus illi spectantibus tam de iure, quam de consuetudine immemoriali. n. 290.

Martini Bulla refertur ad literam pro omnimoda satisfactione cognitionis per viam violentiae. n. 291.

Violentias tollendi in beneficiorum possessione ex immemoriali consuetudine, aut iure, competens Regi approbat Summus Pontifex. n. 292.

Bulla Martini, licet fuerit emanata ad instantiam Regis Francorum, tamen eius determinatio uniuersalis est ad omnes Principes supremos consuetudinem immemoriam habentes cognoscendi in certis casibus de personis ecclesiasticis. n. 293.

Consuetudines rationabiles & immemorales tollendi violentiam non praesumitur, Pontificem velle tollere. n. 294.

Reges in ordine ad spiritualia subsunt Summo Pontifici, qui etiam temporalem iurisdictionem habet in ordine ad spiritualia. n. 295.

Princeps cum vni praesidi rescribit, omnibus praesidibus rescripsisse intelligitur. n. 296.

Legis ratio generalis licet vni praesidi directè, ad omnes extenditur. n. 297.

Violentiam tollere ex immemoriali Principibus permittitur dummodo non fiat in contemptum iurisdictionis ecclesiasticae. n. 298.

Respondetur ad quartum argumentum supra positum n. 32. contra recursus regum. n. 299.

Consuetudo immemorialis, quae comprobatur recursus ad Regem, non habet iniuriam principum, sed fundatum in iure naturali, diuino, & positivo. n. 300.

Iura prohibentia laicis ne de clericis cognoscant, loquuntur de cognitione iudiciali, non de extraiudiciali. n. 301.

Respondetur ad quintum argumentum appositum supra n. 35. n. 302.

Exemptionem clericorum à iurisdictione temporalis esse de iure diuino, quam nec Summus Pontifex potest tollere in totum. n. 303.

Exemptionem in casu limitato non habere locum, potest inducere consuetudo. n. 304.

Iura loquentia de tollenda consuetudine in cognitione clericorum per laicos introducta, loquuntur de cognitione iudiciali, & de praescribenda iurisdictione. n. 305.

Consuetudo tollendi violentias inter personas ecclesiasticas libertati ecclesiasticae est favorabilis, & utilis. n. 306.

Respondetur ad septimum argumentum, de quo n. 39. pro contraria parte adductum. n. 307.

Consuetudo mixta clericorum, & laicorum magis vim habet etiam in negotiis ecclesiasticis. n. 308.

Respondetur ad octauum argumentum n. 38. pro contraria parte adductum. n. 309.

Bulla in Caena Domini in illis verbis (aut pretextu cuiusvis consuetudinis, seu privilegii) interpretatur. ibidem.

Cognitio & protectio naturalis vassallorum vi oppressorum non competit supremis Principibus privilegio Pontificali, sed iuris naturalis instinctu, & ratione. n. 310.

Cognitio per viam violentiae, & defensio naturalis, est attributum inherens regimini, à quo auelli non potest nisi simul cum ipso regimine. n. 311.

Defensio naturalis, & extraiudicialis cognitio semper reservata censetur in omnibus privilegiorum reuocationibus. n. 312.

Cognitio per viam violentiae an reuocari possit per Pontificem casu, quo ex privilegio Principi competere duxit. n. 313.

Bulla in Caena Domini quando loqueretur in Regia protectione, non intelligeretur sublata consuetudo immemorialis. n. 314.

Bulla in Caena quo anno incepit. n. 315.

Et per quos Pontifices fuerit ampliata, & confirmata. ibidem.

Clausula (sub pretextu violentiae) incipit à Bulla Adriani VI. anno 1523. n. 316.

I. Regni 36. tit. 15. lib. 2. recopil. fuit condita anno 1525. qua Reges Catholici affirmant habere ius cognoscendi inter ecclesiasticos per viam violentiae ex immemoriali retro. n. 317.

Immemorialis supponit tempus infinitum. num. 318.

Interruptio

Interruptio & prohibitio non excludit immemorabilem. n. 319.

Consuetudo immemoralis cognoscendi per viam violentia formata erat ante promulgationem Bullae in Cana. n. 320.

Bulla in Cana respectu tollende violentia (casu quo de ea loqueretur) non fuit recepta in omnibus Christiane religionis ditionibus visitata semper cognitione hac. n. 321.

Lex usi populi non recepta, sed contrariis actibus recepta, nec obligat, nec adstringit. n. 322.

c. si. de consuetudine non comprehendit tribunal, quo ante eius promulgationem contraria consuetudo vigeat. n. 323.

Recurfus regio, & defensionis naturali contraria omnia procedunt in iudice seculari volente iudicialiter cognoscere: non tamen in Principe protegente subditos vi oppressos. n. 324.

Doctores Regia cognitionis per viam violentia terminos confundentes, & abutentes continentur. n. 325.

Doctores quandoque nonnulli hanc cognitionem extrajudicalem vocant iurisdictionem, nonnulli quandoque principem habere prescripam iurisdictionem contra ecclesiasticos, cognoscendi per viam violentia, qui reprehenduntur ab Authore. n. 326.

Azorius qui ex proprio Marte insurgit aduerhanc regiam protectionem reprobat. num. 327.

Azorius fundavit suam opinionem in falso supposito & fundamento, nempe; Regem in hac protectione vi oppressorum procedere cum iurisdictione. n. 328.

Prosper. Farin. reprobat. num. 329.

A Cenallos cavendum viene loquendi modo scilicet; appellatur per viam violentia. n. 330.

Appellare per viam violentia, duo sunt repugnantia, si enim appellare; quomodo per viam violentia? si per viam violentia: quomodo appellare? n. 331.

Cenallos assertio animaduertitur lapsi. n. 332.

Iudicialiter cognoscere, nihil aliud est, quam servatis iudicij substantialibus procedere. num. 333.

Iudicialiter & extrajudicialiter sunt contraria, unum affirmans, aliud negans. n. 334.

Cenallos animaduertitur, dum hanc protectionem extrajudicalem extraordinariam simpliciter vocat. n. 335.

Ceuall. reprehenditur, dum assertionem Gregorij Lopez & aliorum reprobat. n. 336.

Lex Regia fundat cognitionem per viam violentia in iure, & consuetudine suis omnibus requisitis vallata, & acquisita. n. 337.

Consuetudo in iuribus incorporalibus requirit praesentiam & patientiam eius, contra quem introducitur, alias non habet principium, unde causari potest. n. 338.

Patientia & tolerantia in iuribus incorporalibus idem operatur, quod possessio in rebus corporalibus. n. 339.

Cenallos idem modo reprobat in Gregorio Lopez, pluribus in locis fuit sequutus. n. 340. & 341.

Cenallos reprehenditur, dum reprobat opinionem Dominici Bañez. n. 342.

Qui proprio ore conuincitur. n. 343.

Doctores tractantes de recurfu per viam violentia fere omnes de fama privilegij testantur. n. 344.

Sextum IV. fuisse consultum super hac violentia cognitione instante D. Francisc. Gimén. Archiepisc. Tolet. eamq. approbasse, qui affirmant. n. 345.

Recursum Regium si alieno privilegio iustificamus, cur non melius cum fama proprii? n. 346.

Cognitionem per viam violentia consuetudine & iure vallatam, non erit inconueniens privilegio expresso confirmatam habere. n. 347.

Possidere quis potest ex pluribus causis, & ex utiliori iurari. n. 348.

Privilegium Sedis Apostolica emanatum in confirmationem cognitionis per viam violentia, etsi postea reuocetur, nihil Regis detrahit iuri. n. 349.

Iura duo vbi competunt, vno sublato actus alio sustinetur. n. 350.

Iura plura in vno concurrentia vno sublato, cetera cum eo non confunduntur. n. 351.

Condemnatus ex vna causa, potest ex alia iudicium mouere super eadem re. n. 352.

Cognitio per viam violentia non solum fundatur in privilegio praesumpto ex immemorabili, sed ex iure regali proveniente a radice, & fonte iuris naturalis. n. 353.

Privilegium concessum a Sede Apostolica in confirmationem Regij recurfus an possit ab eadem Sede reuocari. n. 354.

Privilegium concessum in fauorem Ecclesiae, reuocari a Principe non potest. n. 355.

Privilegium concessum a Pontifice licet reuocetur, remanet Regi defensionis vassallorum, & cognitio per viam violentia extrajudicialis, cuius proprium officium est incommutabile. n. 356.

Princeps licet sit Dominus vniuersalis quoad protectionem, & iurisdictionem, non tamen quoad dominium particularium, quod tollere nequit. n. 357.

Privilegium concessum non subdito reuocari non potest. n. 358.

Gregory Sayrij assertio reprobat. n. 359.

Defensionem sui licitum est, omnibus modis cum moderamine inculpata tutela. n. 360.

Defensionibus pluribus vti, nemo prohibetur. num. 361.

Defensio non est de genere prohibitorum, vt vna via electa, altera tollatur. n. 362.

Textus

Textus optimus in cap. dilecto. de sentent. excommunic. lib. 6. refertur. num. 363.

Theorica huius recurfus per viam violentia qua hoc capite dicta sunt; nota, quia a nemine ita considerata & ordinata habentis fuerit, plurime essentialissime rationes, doctrinaeque infinite penè sunt noniter adductae. n. 364.

Authoris protestatio. n. 365.

MATERIA huius præludij cardo est, seu potius columna fortissima, super qua totum huius recurfus pondus, onus, virtus, & essentia requiescunt, estque totius contradictionis infidiarum, seu argumentorum fortissimum murus, constans propugnaculum, impenetrabile, & valida resistentia, quaque omnibus penitus satis aduerfariis oppositionibus, in quo pariter omnes Doctores de iustificatione huius Regalis recurfus, tractantes obiter, & nimis genericè attingunt; est etenim omnium Doctorum, quorum nomenclaturam supra ad principium huius capitis n. 16. & aliorum in discursu citauimus, concors, & receptissima sententia, vt scilicet in hac cognitione per viam violentia impartitur defensio vi oppressis, extrajudicialiter, celerrimè, & absque iurisdictione, nihil vltèrius probantes, nec fundantes (prou essentialiter requiritur) verificantes à propugnatoribus hoc fundamentum euacuari queat, indeque totum ædificium labatur.

193 Pro cuius declaratione quid in hoc dixerint Doctores praemittendum est, & in primis Oliuan. in tractatu de iure fisci c. 11. n. 50. post Couarr. & Afflict. & c. 14. num. 100. cum sequentibus. quod Regius Senatus non se intromittit de his oppressionibus iurisdictionaliter, & in modo ordinariæ iurisdictionis, nec vt causam definat, quæ ad se fortè non pertinet, sed per modum extraordinariæ defensionis, vt vim repellat, propulset, & oppressum subleuet, & ecclesiasticum quodammodo reducat ad viam iustitiæ & trames legitimos, deferatque appellationi iustæ: ita Oliuan. num. 54. vbi alios allegat, eumque referens sequitur Sese de inhibitorio. cap. 8. §. 3. sub n. 70. per quem dicit vltèrius, quod sola cognitio contentiosa de iis prohibita est seculari, non verò charitatiua, & extrajudicialis, nam hæc secularis potestas, cautio, & prouisio contra violentiam, & oppressionem iudicum ecclesiasticorum, non iurisdictionem impedit ecclesiasticam, non vsurpat, nihil de causa definit, non cognoscit, sed pro quiete subditorum, pro tranquillo statu prouinciæ, pro æquitate retinenda, pro iniuriis, & oppressionibus reprimendis interponitur, & cum

Salgado de protect. Reg. Tom. I.

summa reuerentia Ecclesiae debita, cum maturitate, & monitione permessa, & magis monendo, quam corrigendo exercetur, vt per eundem Oliuanum num. 56. quem sequitur Sese ibi, & in epistol. ad Regem num. 22. & 73. post Bobadill. & Lucam de Penna in l. si coloris. colum. 11. C. de agricol. & censit. lib. 11. vbi hæc elegantissima verba scribit: Nulla alia proinde citatione facta, consti-

196 to de violentia summarè per facti notorium, non per cognitionalem indaginem, mandatur per iudicem secularem assisti laico, vel clerico, &c. cum moderamine inculpatae tutelæ, &c. Idem etiam repetit Sese in d. epistol. num. 54. & 65. vbi optimè loquitur, quod hæc cognitio debet esse 197 extrajudicialis absque eo, quod se possit Senatus intromittere in terminis causæ principalis, sed per viam protectionis extrajudicialis, & æconomica potestatis, vbi allegat Menoch. & Pacia. cons. 164. n. 38. & quod Senatus in huiusmodi protectione per viam violentia non procedat auctoritate iudiciali, quia ad id nec habet, nec est necesse, tenet Born. de Laureac. de casibus in quibus iudex secularis iniicit manus in personas clericorum num. 12. Aufret. de potestate iudiciali super clericos regul. 2. Carolus de Grassis lib. 2. regal. Fran. cap. 16. in fi. Oliuanus de iur. fisci. cap. 30. num. 30. vbi illos refert. & cap. 8. num. 30. vbi dicit, quod Se-

198 natus in hac cognitione iurisdictionem non habet, directè, nec indirectè, principaliter, nec accessoriè. Sequitur Ceuall. in epistol. ad Regem num. 31. Michael Axia de exhiben. auxil. fundam. 26. & idem dicit Humad. in l. 13. tit. 13. part. 2. in gloff. 4. in verbo ninfuerca. & Couarr. cap. 35. num. 3. versiculo. nec Regij, quod Senatus non cognoscit tanquam iudices appellationis, & habentes iurisdictionem de iustitia appellationis, ad Summum Pontificem deferendæ, ad hoc vt ab ipsis sententia confirmetur, aut reuocetur, quia in eo casu violaretur immunitas ecclesiastica Ecclesiae iuxta textum in c. no. uis. & in cap. grauem. de sentent. excommunic. sed solum recurritur ad ipsum, vt per modum extraordinariæ, & extrajudicialis defensionis, succurratur oppressis, & ad finem vt tollatur vis illa, quæ à iudice ecclesiastico iniustissimè fit appellanti; quam plurimos ad idem refert Caned. canoniarum questionum 45. numero 8. & supra. & iterum numer. 18. versiculo ceterum. post Afflict. qui in proposito bene loquitur, decisione 24. & Lucam de Penna vbi supra. Menoch. de recuper. rem. 15. num. 2. 14. hoc idem tenent Siman. de Cathol. institut. c. 45. num. 35. Nauarr. in d. cum contingat. rem. 1. Menoch. de recuper. E rem. 3.